2910E927 Candidate's Seat No : ________

M.A. Sem.-4 (Rep) Examination
507 - Sanskrit
October-2025

Time : 2-30 Hours] **[Max. Marks : 70**

1. નીચેનામાંથી કોઇ પણ બે ફકરાનો અનુવાદ કરો. (14)
Translate any two of the following passages.

(1) शाण्डिल्यः – भोः ! प्रथममेवाहं करकटशेषसमृद्धे निरक्षरपर्क्षिसजिह्वे कण्ठप्रसक्त-यज्ञोपवीते ब्राह्मणमात्रेपरितुष्टे कुले प्रसूतः । ततो द्वितीयमस्माकं गेहेऽशननाशेन बुभुक्षितः प्रातरशलोभेन शाक्यश्रमणकं प्रव्रजितोऽस्मि । ततस्तस्मिन् दास्याः पुत्राणामेककालभक्तक्वेन बुभुक्षितस्तमपि विसृज्य चीवरं छित्वा पात्रं प्रतोल्य छत्रमात्रं गृहित्वा निर्गतोस्मि । ततस्तृतीयमस्य दुष्टाचार्यस्य भाण्डभारगदर्भः संवृतः । तददूरगतं भगवन्तं संभावयामि । कुत्र नु खलु गतो भगवान् । आ ! एष दुष्टलिङ्गी प्राततशनलोभेनैकाकी भिक्षामाहिण्डितुं पूर्वं गत इति तर्कयामि । एष खलु भगवान् । मृष्यतां मृष्यतां भगवान् ।

(2) परिवर्जकः – रागद्वेषयोर्मध्यस्थता । कुतः,

सुखेषु दुःखेषु च नित्यतुल्यतां भयेषु हर्षेषु च नातिरिक्तताम् ।
सुहृतेसेवमित्रेषु च भावतुल्यतां वदन्ति तां तत्त्वविदो ह्यसङ्गताम्।।

शाण्डिल्यः – एतत् पुनरस्ति ।
परिव्राजकः – नीसतः संज्ञा भवति ।
शाण्डिल्यः – किं शक्यं कर्तुमिति भगवान् भणति ।
परिव्राजकः – कः संशयः ।
शाण्डिल्यः – अलिकम् अलिकमेतत् ।
परिव्राजकः – कथमिव ।
शाण्डिल्यः – भगवान् खलु तावत् कस्मान्मे कुप्यति ।
परिव्राजकः – नाधीश इति ।

(3) शाण्डिल्यः – यद्यदा रमणीयं तत्तदा रमणीयमिति पृच्छाति .
परिव्राजकः – अपण्डित्यमभिहितम् . पश्य,

अनागतं प्रार्थयतामतिक्रान्तं च शोचताम् ।
वर्तमानैरतुष्टानां निर्वाणं नोपपद्यते ।।

शाण्डिल्यः – आयतमानः पन्थाः । कुत्रेदानीमुपविशावः ।
परिव्राजकः – इहैवासिष्यावहे ।
शाण्डिल्यः – अचौक्षम् अचौक्षम् ।
परिव्राजकः – मेध्यमरण्यमदुष्या भूः ।
शाण्डिल्यः – यदा परिश्रान्त उफवेष्टुकामस्तदाचोक्षं चौक्षं वा करोषि ।
परिव्राजकः – श्रुति प्रमाणंनाहम् । कुतः

अतिमानोन्मत्तानामहिते हितमिति कृतप्रतिज्ञानाम् ।

P.T.O

E-927-2

नैवास्ति पर तेषां स्वच्छकृतप्रमाणानाम् ।।

(4) परिव्राजकः – परभृतिके ! परिभृतिके !

शाण्डिल्यः – अविधा ! प्रत्यागतप्राणः खलु भगवान् । आ ! तर्कयामि दुःखभागिनो न म्रियन्त इति ।

परिव्रजकः – कुत्र कुत्र रमिलकः ।

रामिलकः – भगवन् ! अयमस्मि ।

शाण्डिल्यः – भगवान् ! किमेतत् कुण्डिकाग्रहणोचितो वामहस्तः शङ्खवलयपूरित इव मे प्रतिभाति।

नैव भगवान् नैवज्जुका । भगवदज्जुकं नाम संवृत्तम् ।

परिव्राजकः – रमिलिक ! आलिङ्ग माम् ।

शाण्डिल्यः – किंशुकमालिङ्ग ।

परिव्राजकः – रमिलक ! मत्ता खल्वहम् ।

शाण्डिल्यः – नहि नहि । उन्मत्तः खलु त्वम् ।

रमिलकः – भगवान् ! आश्रमविरुद्धः खल्वयमालापः ।

2. भगवदज्जुकीयम् ને આધારે પરિવ્રાજકનું ચરિત્રાંકન કરો. (14)

Write the character of परिव्राजकः according to भगवदज्जुकीयम् .

અથવા / OR

भगवदज्जुकीयम् ને આધારે શાણ્ડિલ્યનું પાત્રાલેખન કરો.

Write the character of शाण्डिल्यः according to भगवदज्जुकीयम् .

3. भगवदज्जुकीयम् પ્રહસનમાંથી પ્રાપ્ત થતાં સામાજિક સંદર્ભોની ચર્ચા કરો. (14)

Discuss the social implications derived from the farce भगवदज्जुकीयम्

અથવા/OR

भगवदज्जुकीयम् પ્રહસનમાંથી પ્રાપ્ત થતાં આધ્યાત્મિક અર્થઘટનોની ચર્ચા કરો.

Discuss the spiritual interpretations derived from the farce भगवदज्जुकीयम्.

The title of भगवदज्जुकीयम्

4. પ્રહસનના લક્ષણો આપી भगवदज्जुकीयम् નું પ્રહસન તરીકે મૂલ્યાંકન કરો. (14)

Give the characters ties of Prahasans and evaluate भगवदज्जुकीयम् as a Prahasana

અથવા/OR

સંસ્કૃત સાહિત્યના કોઇ પણ બે પ્રહસન વિષે વિસ્તૃત નોંધ લખો.

Write note on any two of the Prahasana in Sanskrit literature.

5. એક બે વાક્યમાં જવાબ લખો. (14)

Write the answer in a one and two sentence.

(1) ભગવદજ્જુકીયમાં કોની સ્તુતિ કરવામાં આવી છે ?

E927-2

(2) પરિવ્રાજકના શિષ્યનું નામ શું હતું ?

(3) કામદેવ પોતાના ક્યા બાણ વડે યોગીઓના મનને વીંધે છે ?

(4) ગણિકાના પ્રિયતમનું નામ શું હતું ?

(5) સર્પ બનીને ગણિકાને કોણ દંશી લે છે?

(6) કામદેવ પોતાના ક્યા બાણ વડે યોગીઓના મનને વીંધે છે ?

(7) પરિવ્રાજક ક્યા ક્યા શાસ્ત્રોનું જ્ઞાન ધરાવે છે ?

(8) પોતાના કુળમાં અશનનાશ અનુભવાતા શાણ્ડિલ્ય શું થયો?

(9) વસન્તસેનાની ચેટીનું નામ શું હતું ?

(10) ભગવદજ્જુકીયનો સાહિત્ય પ્રકાર ક્યો છે ?

(11) વિષના વિકાર કેટલા અને ક્યા ક્યા છે?

(12) હાસ્ય રસનો સ્થાયિ ભાવ ક્યો હોય છે ?

(13) હાસ્યચૂડામણિ પ્રહસનના કર્તા કોણ છે ?

(14) મત્તવિલાસના કર્તા કોણ છે ?